

PATVIRTINTA

Kauno miesto lopšelio-darželio „Tukas“
direktoriumi 2023 m. vasario 10 d.
įsakymu Nr. V-68

**KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „TUKAS“
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO
TVARKOS APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kauno lopšelio-darželio „Tukas“ (toliau – Darželis) Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis patvirtintomis LR Švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22d. įsakymu Nr. V-190, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymų, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti Darželio bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią patyčių, smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Darželyje.

4. Tvarkos aprašo tikslas - siekiant ugdyti pozityvų vaiko elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės, įstaigos, šeimos lygmeniu.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas Darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmai turi būti imami visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžių ir pareigų.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgą persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

6.2. **patyčios gali būti tiesioginės** (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. **žodinės patyčios** - pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.

6.2.2. **fizinės patyčios** - mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. **socialinės patyčios** - socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. **elektroninės patyčios** - skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.3. **emocinis (psichologinis) smurtas** – nuolatinis emocinis vaiko traumavimas: rėkimas, gąsdinimas, draudimas kalbėti ir išsakyti savo nuomonę, rodymas, kad vaikas niekam tikęs, nemylimas, pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkalbėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.

6.4. **fizinis smurtas** - sukeliantis skausmą/fizinę žalą vaikui: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas ir kt.

6.5. **nepriežiūra (apleistumas)** – nuolatinis negebėjimas užtikrinti vaiko pagrindinių fizinių/emocinių poreikių patenkinimo ir galintis padaryti didelę žalą vaiko sveikatai ir raidai.

6.6. **seksualinė prievarta** – vaiko ar paauglio vertimas dalyvauti seksualinio pobūdžio veikloje, nebūtinai vartojant akivaizdų smurtą ir nepriklausomai nuo to, ar vaikas supranta kas jam yra daroma, ar ne.

6.7. **patyčias patiriantis vaikas** – ugdytinis, iš kurio yra tyčiojamas.

6.8. **besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.9. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi ugdytinis (-iai).

6.10. **patyčių, smurto stebėtojas** – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias, smurtą.

6.11. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis lopšelio-darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.12. **patyčių, smurto intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.13. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos lopšelyje-darželyje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

8. Su Darželio nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka pasirašytinai supažindinami visi Darželio bendruomenės nariai.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

9. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių mokytojai, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, o jos vykdyme dalyvauja visi Darželio bendruomenės nariai.

10. Darželio vadovas yra atsakingas už Darželio Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio Darželio patyčių ir smurto prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą bendruomenei ir vykdymą.

11. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau 3 atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo grupę (toliau – vykdymo grupė). **Darželio vadovas Vykdymo grupės nariais paskiria 3 ar daugiau Vaiko gerovės komisijos narius, kurie kasmet:**

11.1. inicijuoja ir koordinuoja apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus.

11.2. surenka apibendrintus duomenis iš grupių mokytojų, socialinio pedagogo dėl Darželyje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias, bei atlieka jų analizę;

11.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

11.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

11.5. teikia siūlymus Darželio vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

11.6. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl Darželio Tvarkos aprašo tobulinimo;

11.7. atlieka kitus Darželio Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

12. Kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo Tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

13. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas Darželio administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

13.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

13.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi, Darželio nuostatus ir elgesio taisykles;

13.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar Darželio darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

13.4. informuoja grupių mokytojus ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias ar smurto atvejus;

13.5. tiesiogiai informuojant vieną iš Vykdyto grupės narių apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 1).

14. Grupės mokytojas gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

14.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

14.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

14.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną.

14.4. užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 2) ir ją perduoda Vykdyto grupės pirmininkui - socialiniam pedagogui;

14.5. užpildytą formą priėmęs asmuo (Vykdyto grupės pirmininkas) formą registruoja Patyčių registracijos žurnale;

14.6. nesibaigus patyčių situacijai, imasi spręsti patyčių atvejį.

14.7. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vykdyto grupės posėdį, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį.

15. Grupės mokytojas ar kitas darbuotojas įtaręs smurto artimoje aplinkoje atvejį:

15.1. nedelsiant praneša Darželio vadovui, Vaiko gerovės komisijos nariams;

15.2. raštu užfiksuoja požymius ir aplinkybes (Forma Nr. 2);

15.3. vadovas, Vaiko gerovės komisijos narys gavęs raštišką pranešimą iš Darželio darbuotojo apie smurto atvejį nedelsdamas praneša Kauno rajono savivaldybės administracijos Vaikų teisių apsaugos skyriui, policijai.

16. Administracija gavusi informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias (kai patyčias patiria suaugęs asmuo):

16.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

16.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais.

16.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną.

16.4. užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr.2); ją perduoda Vykdyto grupės pirmininkui;

16.5. Užpildytą formą priėmęs asmuo (Vykdyto grupės pirmininkas) formą registruoja Patyčių registracijos žurnale.

16.6. nesibaigus patyčių situacijai, imasi spręsti patyčių atvejį.

16.7. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vykdyto grupės posėdį, o prireikus, kreipiasi pagalbos į kitas instancijas.

17. Krizių valdymo darbo grupė, įvertinusi turimą informaciją:

17.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

17.2. informuoja Darželio direktorių apie esamą situaciją;

17.3 vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

18. Darželio bendruomenės nario, įtarusio patyčias ar liudijusio patyčių atvejį, gavusio apie jas pranešimą, veiksmai:

18.1. vaikui pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti lopšelio-darželio direktorių, kuris imasi lopšelio-darželio tvarkos apraše ar kituose dokumentuose numatytų veiksmų.

18.2. Darželio direktorius, sužinojęs apie darbuotojo patiriamas patyčias arba darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių.

18.3. kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius Darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų ir/ar pedagogų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

20. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje atliekama Darželio bendruomenės narių apklausa, siekiant išsiaiškinti patyčių situaciją. Duomenys apibendrinami ir pagal gautus rezultatus sudaromas veiklų planas kitiems mokslo metams.

REAGAVIMO Į PATYČIAS PLANAS

**KAAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „TUKAS“
PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA**

_____
Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias:	
Kam pranešė apie patyčias:	
Kur įvyko patyčios:	
Kada įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Žodinės patyčios ☐ Fizinės patyčios ☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti)	
Ar yra žinoma, kad tai ne pirmas kartas?	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <i>patyrusio patyčias</i> vardas, pavardė, grupė:	
Vaiko/-ų, <i>kuris tyčiojosi</i> vardas, pavardė, grupė:	
Vaiko/-ų, <i>stebėjusio patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, grupė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Darželio pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Asmeniu patyrusiu patyčias:	
Asmeniu, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais darželio darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

**KAUNO LOPŠELIO – DARŽELIO „TUKAS“
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

PASTEBĖJUS AR ĮTARUS PATYČIAS

Bet kuris lopšelio – darželio darbuotojas nedelsiant reaguoja ir stabdo patyčias

Apie įvykį praneša ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo pedagogui

Ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo pedagogas skubiai aiškinasi situaciją,
kalbasi su vaikais, jų tėvais, stebi situaciją

Pastebėjus smurto atvejį ar kad patyčios kartojasi, užpildo apie smurtą ir patyčias
formą

(Priedas Nr.2) ir perduoda Prevencinės darbo grupės pirmininkui, psichologui ar
direktoriaus pavaduotojui

Užpildytą formą priėmęs asmuo, ją registruoja Patyčių registracijos žurnale (Priedas Nr.3)

Ir

Imasi spręsti patyčių situaciją,
bendrauja su patyčių dalyviais, jų
tėvais

Esant sudėtingesnei situacijai,
Prevencinės
darbo grupė informuoja lopšelio –
darželio
direktorių, numato veiksmų planą ir
imasi
spręsti patyčių situaciją.

**KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „TUKAS“
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA**

_____
(Pranešimo data)

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą ir patyčias:	
Kas pranešė apie smurtą ir patyčias:	
Kada įvyko smurtas ir patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas ir patyčios:	
Kokia smurto ir patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Fizinės: užgauliojimas veiksmais (stumdyimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, plaukų pešiojimas, žnybimas, daiktų atiminėjimas ir pan.); 2. Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, veido mimika, ignoravimas, siekiant parodyti, kad yra nepageidaujamas ar atstumiamas; 3. Elektroninės: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių ar elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbiuose, asmeninio gyvenimo detalių viešinimas ir pan.); 4. Kiti pastebėjimai (įrašyti)	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmens, vaiko, patyrusio smurtą ir patyčias vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Asmenų, vaiko/ų, kuris tyčiojosi vardas, pavardė, amžius:	
Asmenų, vaiko/ų, stebėjusio patyčias vardas, pavardė, amžius:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Darželio pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Asmeniu, vaiku patyrusiu patyčias:	
Asmeniu, vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais (globėjais):	
Kitais Darželio darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	
